

จริยธรรมของแพทย์...สิ่งที่สังคมโยเยหา

ในอดีต พระ ครู รวมทั้งแพทย์ ถือได้ว่าเป็นผู้มีเกียรติในสังคม ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้เสียสละเพื่อสังคม เป็นผู้มั่งมีจริยธรรมและคุณธรรมสูง เราคงเคยได้ยินคำว่า “ฝากผีฝากไข้” ซึ่งมีความหมายว่า ผู้ป่วยมอบความไว้วางใจให้แพทย์ทำการรักษาตนอย่างปราศจากข้อกังขาใดๆ ที่เป็นเช่นนี้ส่วนหนึ่งคงเป็นเพราะ การประกอบวิชาชีพแพทย์ในอดีตไม่ได้มุ่งสร้างรายได้หรือหวังที่จะร่ำรวยจาก ความเจ็บป่วยของผู้ป่วย สมัยที่ผู้เขียนเป็นนักศึกษาแพทย์ได้ยินเรื่องเล่าเกี่ยวกับความเสียสละ ความทุ่มเทในการดูแลรักษาผู้ป่วยของอาจารย์แพทย์ที่เป็นปูชนียบุคคลหลายท่าน บางท่านถึงกับติดโรคจากผู้ป่วยเพราะเฝ้าดูแลผู้ป่วยอย่างใกล้ชิดก็มี

ต่อมาในยุคที่กระแสวัตถุนิยมเข้ามา มนุษย์มีกิเลสมากขึ้น ต้องการรายได้มากขึ้นเพื่อนำมาใช้ตอบสนองความต้องการของตนเอง รวมถึงมีนักธุรกิจที่มีความคิดที่จะประกอบธุรกิจสถานพยาบาล เช่นมีการสร้างโรงพยาบาลเอกชนขึ้นอย่างมากมายเพื่อหวังรายได้จากการดูแลรักษาผู้ป่วย ทำให้สังคมเริ่มมองเห็นว่าการที่แพทย์ทำการรักษาโรคให้แก่ผู้ป่วยนั้นเป็นการแสวงหาผลประโยชน์ เป็นธุรกิจการค้าอย่างหนึ่ง ซึ่งหากรักษาไม่ดีหรือเกิดความผิดพลาด ผู้ป่วยก็สามารถเรียกร้องให้รับผิดชอบได้ สำหรับตัวแพทย์เองซึ่งก็เป็นมนุษย์ มีกิเลส มีความต้องการทางวัตถุตามกระแสสังคมเช่นเดียวกับคนทั่วไป จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าแพทย์ในยุคปัจจุบันก็ต้องการรายได้ที่มากขึ้นจากการดูแล รักษาผู้ป่วยเช่นเดียวกันจนมีแพทย์บางคนยอมที่จะทำการดูแลรักษาผู้ป่วยอย่าง ผิดมาตรฐานเพื่อแลกกับการมีรายได้ที่สูงขึ้น เช่น มีการทำแท้งเถื่อน ด้วยเหตุผลดังกล่าวประกอบกับข้อมูลข่าวสารที่ออกมาตามสื่อต่างๆเกี่ยวกับการ ฟ้องร้องแพทย์ ทำให้พวกเราที่เป็นแพทย์ต้องหันกลับมามองและตระหนักว่าสังคมกำลังเรียกร้อง และโยเยหาจริยธรรมของแพทย์

บทความนี้ไม่ได้มีเจตนาที่จะทำให้ผู้อ่านรู้สึกว้าว่า แพทย์ประกอบอาชีพเพราะเห็นแก่เงินโดยขาดจริยธรรม แท้จริงแล้วแพทย์ส่วนใหญ่ในประเทศของเราเฝ้าดูแลรักษาผู้ป่วยโดยยึดหลัก จริยธรรมทางการแพทย์อยู่ ผู้เขียนมีเจตนาที่จะย้ำเตือนถึงหลักจริยธรรมในวิชาชีพ ที่บางครั้งแพทย์บางคนอาจหลงลืมไปชั่วขณะ และก็หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหากแพทย์ทุกคนรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพอย่างเคร่ง ครัด เห็นแก่ประโยชน์ของผู้ป่วยเหนือประโยชน์ของตนแล้วสังคมคงจะมีทัศนคติต่อแพทย์ดีขึ้น การฟ้องร้องคงจะลดลง พวกเราจะได้ประกอบอาชีพอย่างมีความสุขไม่ต้องหวาดกลัวว่าเมื่อใดจะถูกฟ้อง

ความหมายของ “จริยธรรม ”

จริยธรรม หมายถึง ข้อควรประพฤติปฏิบัติ , ศีลธรรม , กฎแห่งศีลธรรม ซึ่งตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “ethic” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากคำว่า “ethos” ในภาษากรีกซึ่งมีความหมายว่า ข้อกำหนดหรือหลักการประพฤติปฏิบัติอย่างถูกต้อง

ทำไมต้องมีจริยธรรม

แนวคิดทางจริยศาสตร์มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ และมีพัฒนาการอย่างกว้างขวางมาตลอด ผู้เขียนขอยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

อริสโตเติล กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนจะต้องเลือกด้วยตนเองว่าจะทำอะไร ซึ่งดีสำหรับตนเองแต่ในขณะเดียวกันก็ต้องดีสำหรับผู้อื่นด้วย ซึ่งในการเลือกดังกล่าวต้องใช้หลักของคุณธรรมมากกว่าเลือกตามความพอใจของตนเอง โดยคุณธรรมหลัก 3 ประการที่อริสโตเติลเน้นมากคือ

- การรู้จักควบคุมตน , การข่มใจ , การรู้จักพอ (temperance)

- ความกล้าหาญ (courage) หมายถึงการเลือกตัดสินใจด้วยเหตุผลแม้จะตระหนักถึงอันตรายที่มีอยู่ข้างหน้า เพราะเชื่อมั่นว่าสิ่งที่ทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง

- ความยุติธรรม (justice) คือการปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเท่าเทียมกันเหมือนกับที่อยากให้อื่น ปฏิบัติต่อตน อิมมานูเอล คานท์ (Immanuel Kant) กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการที่จะประพฤติปฏิบัติดีของมนุษย์ คือ

- good will หมายถึง ความตั้งใจดี ซึ่งมีอยู่ในคนดีทุกคน คนดีจะปฏิบัติตาม good will

อย่างไร มีเงื่อนไขเช่นคนดีเห็นผู้อื่นตกทุกข์ได้ยากก็จะทำการช่วยเหลือโดยไม่ได้หวังสิ่งตอบแทน

แทน good will นี้เป็นคุณธรรมที่ไม่ต้องการการพิสูจน์ เพราะมีลักษณะ

เป็นสากล ใช้ได้ทุกหนทุกแห่ง

- free will คือความสามารถที่จะเลือกทำได้โดยไม่ถูกบังคับ หมายความว่าผู้นั้น สามารถเลือกที่

จะกระทำความดีเองโดยไม่ได้ถูกบังคับ ถูกหลอกลวงหรือ หวังผลตอบแทน แต่หาก

การทำความดีนั้นเกิดจากความไม่สมัครใจ หรือทำเพื่อหวังผลตอบแทน การทำความดีนั้นก็ไม่มีคุณค่าทาง

จริยธรรมแต่อย่างใด

คานท์ ยังกล่าวด้วยว่า

“มนุษย์ต้องปฏิบัติต่อมนุษย์ด้วยความเท่าเทียมกันโดยให้เกียรติและเคารพ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่อาจใช้มนุษย์ด้วยกันเป็นเครื่องมือเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อื่น” ซึ่งคำกล่าวข้างต้นนี้ได้กลายมาเป็นพื้นฐานของเรื่องสิทธิมนุษยชนในเวลาต่อมา

แนวคิดทางจริยศาสตร์บางส่วนที่ได้กล่าวไปข้างต้นนี้ได้แสดงให้เห็นถึงหลัก การ วิธีคิดของคนเพื่อที่จะหาคำตอบว่า มนุษย์ควรคิดอย่างไร ควรดำเนินชีวิตอย่างไร เพื่อให้เกิดความสุขในชีวิต แต่ก็อย่าลืมนึกว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคม มีการอยู่ร่วมกัน การกระทำที่มุ่งแต่ทำให้เกิดความสุขในตัวเองโดยไม่สนใจคนอื่นเลย คงไม่ใช่สิ่งที่เหมาะสม ดังนั้นเราควรคิดและทำในสิ่งที่ดีงาม เพื่อเป้าหมายคือ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีเกียรติมีศักดิ์ศรี ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน

เนื่องจากสภาพสังคมวัตถุนิยมที่เป็น อยู่ในปัจจุบันทำให้แพทย์มีแนวโน้มที่จะประกอบวิชาชีพโดยมุ่งแสวงหาทรัพย์สินเงินทองจนบางคนอาจขาดจริยธรรม ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ป่วย และหากแพทย์จำนวนมากละทิ้งจริยธรรมแห่งวิชาชีพประกอบวิชาชีพตามอำเภอใจไร้มาตรฐาน ประชาชนก็จะเคลือบแคลงสงสัยในการประกอบวิชาชีพของแพทย์ ก่อให้เกิด

การฟ้องร้องกันอย่างมากมาย ในที่สุดวิชาชีพแพทย์จะเสื่อมไม่มีเกียรติและศักดิ์ศรีอีกต่อไป ท้ายที่สุดนี้ผู้เขียนขออัญเชิญคำสอนของพระราชบิดาเพื่อเป็นเครื่องเตือนใจ เพื่อนร่วมวิชาชีพแพทย์ให้มีความตั้งใจทำความดีเพื่อดำรงไว้ซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพสืบไป

“ขอให้ถือประโยชน์ส่วนตนเป็นที่สอง

ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์เป็นกิจที่หนึ่ง

ลาภทรัพย์และเกียรติยศจะตกมาแก่ท่านเอง

ถ้าท่านทรงธรรมแห่งวิชาชีพไว้ให้บริสุทธิ์”

ขอบคุณ..ที่มา : <http://nt52nu.igetweb.com/index.php?mo=3&art=370844>